

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	12 fr. o. 6.
Félévre	6 " " "
Évnyegyedre	3 " " "
Egy hónapra	1 " " "

Szerkesztői szállás:

belső szénutca 131. szám.

Kiadó hivatal:

középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

öt hasábos garmond sorért 1-szor 7 kr.
2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22.)
Haasensteint és Vogelmét (Wollzeile 9. szám.)
Pesten: Zeisler M. (Király utca 60. sz.)

Nyiltéri czikkek

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Eredeti távsürgöny.

Feladatott Pesten jan. 4-kén este 7 óra 30 p.
Érkezett Kolozsvárra jan. 4-kén este 10 óra 5 p.

A hatalmasságok, — Törökország is beleegyezvén, — mindnyájan egyetértéssel a Párisban tartandó conferentia iránt, melynek határnapjául Franciaország január 9-dikét ajánlotta.

Tájékoztás.

A török-görög vizzályt illető conferentia összehívása is akadályokra talált. Alig mondá el a villanyposta, hogy Párisban, január 3-án kezdődnek a tanácskozások — egy másik távirat Bécsből jelölje meg konferenciához székhelyül és pedig azon hozzáadással, hogy sikert nem igen remélenek.

Végre is megállapított tény, hogy a conferentia javaslat orosz porosz eredetű. Feltűnő szíjjel karolták fel azt Párisban, természetesen azon alapon, hogy a porta Görögországgal szemben foglalt állása teljesen jogosult. Állítólag a felfogást osztják a hatalmak Porosz- és Oroszország kivételével s épp ez tette tartozkodóvá az utóbbiakat; attól tartanak, hogy saját hájukban fogja meg a nyugati diplomácia, a minthogy szakadatlan táviratozás folyik Páris és London közt, az levén a cél, hogy oly közös egyetértés állapítsák meg, miszerint a conferentiába lépéskor már a tárgy lényege el legyen döntve.

De ha a francia angol eszmecsere gondolkodásba hozta a berlini és szentpétervári irakat, emezek is természetesen egy kis akadályt, midőn Oroszország nemcsak tanácskozó, de elhatározó votummal szeretné a conferentiába beültetni a kis Görögországot. Valjon nem akarja-e az orosz óriás és görög törpe által mondani el azt, mi a béke álcát hordozó Oroszországhoz még most nem illenék, s így a macskaköröm által éleszthető tovább is az izzó parázst?

Mig a többi nagyhatalmak, talán Poroszország kivételével, az orosz eszméről hallani sem akarnak, a keleti kérdés aknát tovább ássák: a görögök nyakra-főre készülnek s ezenként küldik az önkénteseket a thessaljai határokra; Moldva-Olahországon is azon vannak, hogy az első osztályba tartozó hadiállományt teljesen felszerelve állítsák talpra, mi végre e napokban ismét kaptak Berlinből egy egész tüzérparkot új évi ajándokul. De másfelől Franciaország is élénk részt vesz a török hadsereg harcoképessé tetelében; a török gyalogság kezébe mind chasséportfegyvereket adtak s Omer tábornok francia- és lengyelekből áll, míg Hobbart török ellenadmiral alatt angol tengerész tisztek vezényelnek, angol fűtők és gépészek működnek. Ha mindezekhez hozzáadjuk, hogy a lengyelek Svájezből és Franciaországból százanként érkeznek török földre, hogy az orosz sereget egymásra szaporítják Lengyelországban, s az oroszok közt általános meggyőződésé vált, hogy a nagyhatalmak fáradozásai dacára sem akadályozható meg a keleti háboru kitörése; Berlinben pedig az orosz-barátok úgy vélekednek, hogy a conferentia csak bevezetés egy Franciaország és az osztrák-magyar monarchia ellen folytatandó harcra, s Bismarck közelebből azt mondta volna: az most a kérdés, Ausztria érjen-e előbb a Majnához, vagy Poroszország kelljen-e át hamarabb rajta: — akkor nem csodálkozhatunk, ha kevés sikert ígér a netalán e napokban összeült, vagy összeülendő conferentia.

Egy vidéki családi kör Sylvester estéjén.

Itt falun az év utolsó napján, családommal s egy pár jó barátommal a kandalló mellett ülve, visszapiantottunk a lefolyt 1868-ik évre.

Családi körben, hála az égnek, megelégedés honolt, semmi baj sem történt, s csak hamar politikai szint váltott a társalgás; barátimmal megfontoltuk a történeteket s úgy találtuk, hogy mindenekek összevetve, ha a nemzet az 1865/8-diki országgyűlése által megkezdett politikát folytatja, a nagy Széchenyi mondata beteljesedik s „Magyarország nemcsak volt, hanem lesz is!”

Kész volt tehát elhatározásunk, mely szerint a közeledő képviselőválasztásakor deákparti jelöltre szavazunk.

Betoppan e közben egy baloldali szomszédunk, helyet foglal a kandalló mellett s csak hamar újból politikára fordul a beszélgetés.

Baloldali barátunk heves támadásokat intéz a miniszterium és a Deák-párt ellen, állítja, hogy a miniszterium naponta retrográd lépéseket tesz; ismét az arisztocrátiát kegyeli a valódi érdem felett; ma holnap a műveltségnek, tudománynak nem lesz semmi értéke; a lefolyt országgyűlés jogainak legértékesebbjeit feláldozta s a Deák-párt újbólily többséget szándékozik kieroszakolni; mi ha megtörténik nem marad egyéb hátra, mint erőhatalommal állni ellent, az így kieroszakolt állatbűnség minden tetteinek, határozatainak.

Azzal végzé baloldali barátunk szavait, hogy fogadjuk el mi is Tisza politikáját s segítsük őt egy baloldali képviselőjelölt megválasztásában.

Legelső kérdésünk a baloldali missionáriusához az volt: Mi a Tisza programja? Mire feleletül azt kaptuk, hogy ő azt formulázva nem látta, de hogy a haza szívelemben van, az meg van írva a „Hazánk” 289-dik és a „M. Polgár” 152-dik számaiban. E lapok pedig éppen Tisza által vannak inspirálva, tehát tudják mit irnak és nyomtatnak; mert Tisza kiválóan van hivatva a jövőndő könyvből olvasni, a haza sorsa felett aggódni, s ha ö elkeseredetten nyilatkozik, akkor miüdünesetre bajnak kell lenni.

Mi, a felelettel meg nem elégedve, kérdeztük barátunktól elhozta-e az idézett lapokat, s ha el, olvassuk át a kérdéses pronunciamentot, hát ha vagy mi tanulunk belőle, vagy ő átlátandja, hogy a nevezett cikkek inkább csak képviselő-választásra számított kortes fogás, „hazabeszérlés.”

Barátunk engedve kérésünknek, ki veszi zsebéből a „M. P. 152. számát, s abból felolvassa a lap programját, utána vetvén: Látjátok mily loyális ez a mi ellenzékünk, nem keres olesó népszerűséget, sőt azt is igéri: hogy a könnyen gyulható anyagokba nem vet kanócot.

Szép, jegyeztük meg barátunk szavaira; de a mi hitünk szerint azzal, a mit nem cselekszünk még nem alapítjuk meg hazánk jövőndő szellemi s anyagi felvirágzását, s ennél fogva mi nem mehetünk senki után a ki mindent csak tagad, de semmi útát nem jelöl ki a min haladjunk.

Tovább folytatva a „M. P.” 152. száma feletti vizsgát, csak hamar elértünk a „Furcsaságok” rovatához, s ebben azon pont-hoz, hol azzal vádolja a miniszteriumot, hogy az, közeledvén az erdélyi kormányzék végleges felosztása határnapja, jóelőre gondoskodott a királyi kormányzék „mágnás tagjairól”, azokat jó állomásokra elhelyezték, míg a nem mágnás tagok jövőndője, habár azok népesebbek is, oly véletlennek van kitéve, mint az égi madarak sorsa, kikről az Uristen gondoskodik.

Kérdeztük barátunktól, ha vajjon össze-tudja-e a cikkekét egyeztetni a lap nyilvántartott hirdetett programjával, s nem-e oly parázst szitogat ez, melyet csak alig lehetett elhamvasztani, s mely még ma is lángra lobbantható, — értjük a kasztok közti gyűlöletet.

Felfejtettük továbbá, hogy a valódi tény állás sem az, mit a cikkek állít, mert gr. Bethlen Gábor már a porosz hadjárat idejében, a Bécsben székelt erdélyi legfelsőbb törvényzékénél volt alkalmazva, tehát nem nyert új hivatal, — b. Bornemisza János semmi új állomást, vagy fizetészaporítást, vagy biztosítást nem nyert, a midőn a telekkönyvezés vezetésével megbízott, de ez állomás azonfelül természeténél fogva is ideiglenes, s b. Kemény Domokosnak, — meg lehet csak azért, hogy a harmadik mágnásról is azt mondhasa, hogy alkalmazva van, mert ez így jobban megfelel céljának, — oly állomást szánt a „M. P.” apróságirója, mely még nem is létezik, s hogy létezni fog-e, alig hiszem, hogy a „M. P.” szerkesztője vagy szerkesztősége tudná.

Elmondtuk barátunknak azt is, miszerint bárha igaz, hogy e cikkekcske írja

magát megnevezte, de egy pártlap köteles gondoskodni és felelni arról, hogy cikkiró a lap közzé tett irányával ellenkező irányban ne igazassanak, a párt vidéki tagjait félre ne vezessék, s nem szabad cikkeket iratni, vagy elnézni, vagy aláírás mellett kiadni, csak azon ezébből, hogy majd ha hatásokat megtették, a szerkesztőség által desavualtasanak.

Barátunk elhallgatott, miután egyike a legbékésebb jellemekek legkevésbé sem forradalmár, egyike azon táblalabir-tigriseknek, kik ma is opponálnak a kormányynak, mert megszokták az 1848 előtti időben a sérelmi téren mozogni, sőt annyira békeszerető, miszerint még a Schmerling idejében sem helyeselte a passivellentállás merev keresztülvitelét, a midőn az erdélyi alkotmányos párt nem ment be a szebeni tartományi gyűlésbe, de a hová — és ezt jól vés-sük emlékeztünkbe — Tisza Kálmán — minden hazafi aggodalma mellett — be akart küldeni.

Néma csend állt be; barátunk sokkal fegyelmesebb párt embere, hogysem megadhatta volna magát s kevés idő múlva kivette zsebéből a „Hazánk” 289-dik számát, melybe a Tisza hirneves pronunciamentója van közzé tevé.

Felolvasta a cikket s kérdést tett hoz-zánk: nem látjuk-e benne az önzéstelen hazafi őszinte aggodalmait.

Mi látva, hogy barátunk a párt-fegyelm járma alatt nyög, nem akartunk neki kedvetlen pillanatokat szerezni, s ennélfogva megelégedtünk azzal, hogy a nevezett cikkek két utolsó kérdésére vonatkozólag tettünk pár megjegyzést.

Kérdeztük tőle, megegyeznek-e az ott elmondottak a tiszta alkotmányosság fogalmával, a parlamentáris kormány-rendszerrel, hogy valaki, ha mindjárt sokkal nagyobb ember is volna, mint Tisza Kálmán magát lenni képzeli, ha mindjárt több szolgálatot is tett volna a hazának, mint ő tett és tehetett, magát a nemzet tettei felett ítélőbirónak kiáltja ki.

Kérdeztük továbbá, helyes-e az, hogy valaki kimondja előre, miszerint ha a többség nem az ő nézete szerint alakul, ha a közeledő országgyűlés többsége, a bezárt országgyűlés többsége által követett eljárást folytatja, az a többség a nemzet elnyomójának tekintendő, s annak erőhatalommal is ellent kell szegülni. Nemde forradalmi kiáltványhoz hasonlít inkább, mint szabados korteskedéshez.

Végre biztosítottam baloldali jóbarátunkat, miszerint mi Deák-pártiak nemkevésbé hordjuk szívünkön a haza sorsát, mint bárki más, még Tisza Kálmánt sem véve ki, mi nem tulajdonítunk magunknak exclusiv jogot a mint T. K. állítja, mintha a nemzet nyugalmát és hazánk biztonságát csak mi tarthatnók fenn; de gyanusítások által el sem rettentjük magunkat attól, hogy pártunknak a többséget továbbra is biztosítani igyekezzünk.

Az óra a tizenkettőt élütötte, az új év beköszöntött, a képviselőválasztási mozgalmak elkezdődtek, s ha majd a nemzet többsége a helybenhagyás bélyegét reá üti a Deák-Andrássy, vagy is az 1865—8-ki országgyűlés többségének politikájára, mit Isten segedelmével remélünk, T. K. ambíciója sértve lehet ugyan, de a haza annak dacára mentve lesz, s majd ha Isten érnünk engedi, az 1869-dik év utolsó napjait kedélyesebben töltjük baloldali szomszédokkal.

Januarius.

Pest, január 2. 1869.

(r. l.) Mig a választó kerületekben nagyban folynak az előkészületek, és a nemzet a küszöbön álló választások által — meg vagyunk győződve — bizalmat szavazand a nemrég elosztott országgyűlésnek, illetőleg azon országgyűlés többségének, a mennyiben a Deák-párt hveire fogja adni votumát, kiknek száma az új választások alkalmával ahelyett, hogy esőkkenne — eddigi hiteles tudósítások szerint — emelkedni fog, — addig a kormány legerélyesebben szervezkedik, és tanácskozik a felett: miként lehetne az adminisztratív javítani, gyorsabbá tenni, s általában véve az eddigi hiányokat, melyeket csak a gyakorlat tüntet fel, orvosolni?

A miniszterium, ugy látszik, mindenekelőtt saját kebelében készüli kezdeni a reformokat.

A praxis az illető szakoknak, a különböző miniszteriumok közötti czélszerűbb felosztását javasolván, többi között — miként halljuk — azon intézkedés várható, hogy a tábiradi és posta-ügy, a mely eddig a földmivelési, ipar s kereskedelmi miniszterium ressortjába tartozott, jövőre a közlekedési miniszteriumba fog osztatni, mit csak helyeselni tudunk, miután nevezett ügyek, habár vonatkoznak is a kereskedelemre, csakugyan inkább tartoznak a közlekedés köréhez.

Arról szintén van szó, miszerint a miniszteriumban is lesz változás, melyet azonban korántsem egyik vagy másik miniszter kilépése, hanem tárczaacsorítás idézendő elő.

És e csere gróf Mikó Imre s Gorove István között fogna történni, a mennyiben a mostani közlekedési miniszter a kereskedelmi tárczát, — a kereskedelmi miniszter pedig a közlekedésit venné át.

Azonban e csere eddig még csak hir, vagy talán helyesebb terv, melynek valósalusa bevárandó.

Említettük annak idején, mily gazdagon honorálja a külföld a kitünő szakférfiakat, és hogy Thomenn a közlekedési magyar miniszterium vasútépítési osztályának főnöke, midőn Svájezban a mult telen épített vaspályát elkészítette, 100,000 frank gratificatiót kapott.

A magyar kormány szintén méltányolja az ügybuzgalmat — habár korlátoltabb pénzügyi viszonyainknál fogva nem lehet is oly bőkezű mint a külföld — és legközelebb, a vasútépítési osztály személyzetének általa, az eddigi építéseknek meg-gazdálkodott összegből, azaz abból, a mennyivel a pracliminált budgetnél kevesebbe kerítette az építést, 24,000 frtot utalványozott, miből Thomenn részére 15,000 frt jutott, a többi, az osztály hivatalnokai közötti fizetési arány szerint osztatván ki.

Az egyes miniszteriumok is gondoskodtak újévi meglepetésről hivatalnokaik számára, a mennyiben — miként halljuk — eddig a minisztereink-ségénél, a pénz- és belügyminiszteriumban alkalmazottak, a folyó év első napján, szintén fizetéseik arányában pénzbeli gratificatiót kaptak.

A következők igazolta, miszerint jól voltam értesülve, midőn azt irtam, hogy Pest jözsefvárosi kerületében Szentkirályi Mór szándékoznak a jövő országgyűlésre képviselőül fölépíteni, — mert a veterán törvényhozó már felszólítottat a képviselőség elvállalására, és erre ajánkozott is.

Hogy többséget nyerend, az több mint valószínű, csaknem bizonyos, — és így Csernátóny-nak majd más kerületet kell keresnie — ha ugyan talál.

Lapszemle.

A „Sieb. Blatt.” elismeri az új év küszöbén, hogy 1868-ban sok történet a jövő szilárd alapjának megvetésére: a dualismus békét szerzett a monarchiának, ez által megadatott a megerősödés lehetősége, helyre állítatván kifelé is a két állam tekintélye. A parlament tevékenysége tiszteletre méltó helyet foglal el hazai történelmünkben, megadván Szt. István országának a tovább fejlődés föltételeit, megnyitván az utat, melyen az óhajtott cél elérhető; most már csak a népektől függ, hogy a haza felvirágozzék s a nagyság azon fokára emelkedjék, melyet el lehet, el kell foglalnia. Az unio bevégeztett tény, a mint azt „a lakosság túlnyomó része óhajta”; legyen e kapcsolat tartós és erős, a magyar birodalom benne nyerte vissza épségét, létezése nélkülözhetlen kezes-ségét. A nemzetiségi törvényt illetőleg is reméli a „Sieb. Blatt.”, hogy a közös cél felé törekvés és egyfittes működés megszünteti a nem-magyar fajknál felmerülő aggodalmakat, ha a gyakorlati-életbe léptetésnél meggyőződnek, hogy kifejlődések nincs akadályozva. Az „ifju szász” közlöny szerint, a szászok is megelégedéssel pillanthatnak vissza 1868-ra, mely több reményeiket és kívánalmaikat kielégíté; e felett, köztük is összesimultak a pártok az unio közös zászlója alatt, mivel ez unio kívánalmaik közös céljává vált: ez adott a szászoknak is „egy nagy hazát, egy államot, mely iránt tisztelettel viseltetik a külföld, s mely magában foglalja az életerős gyarapodás minden jeleit és a dús virágzás biztosítékát.” A „Sieb. Blatt.” cikke végén hangsúlyozza, hogy ezután is küzdeni fog a nemzet jólleért, az alkotmányért, az 1848-iki vívmányokért, s a társadalmi és közigazgatási haladásért.

A „Sieb. Bote” némileg siránkozó hangon szól olvasóihoz, midőn azt állítja, hogy a mult év „széttörtte a jog erődét”, mely 700 éven át

védelmére a szászokat. A „Bote“ egyességet ajánl a szász pártoknak, hogy az önfenntartás köteleinek megfelelően teljesíthessék művelődésterjesztő elhivatásukat. Ez után igéri a „Bote“, hogy a szászok nem fognak „kifelé“ kacsintgatni, hanem benn örömet kezdenek fognak mind azokkal, kik arra törekednek, hogy elévülhetlen jogukat minden jogtalan nyomás ellenében biztosítsák. A bal-közép — egymond — a „Bote“ nyíltan kimondja programjában, hogy ezéja a kiegyezési alap „fel-forgatása“; erre nem találhat proselytákat a szászok közt, mert ezek belátják, hogy az ily vállalat netalán sikere ha nem is lenne Magyarország sirja, de eltemetné függetlenségét, el még inkább dynastiáját. Az uniót illetőleg csatlakozandó a „Bote“ azokhoz, kiknek óhajta, hogy Magyarország ne csak egyik fiára húzzon cifra kabátot, hanem egyforma szeretettel karolja fel mindnyáját. Végül szól a „Bote“ a szükséges helyhatósági, adórendszeri és képviselőválasztási reformokról; oly követeket ajánl, kikben meg van arra a kellő „nemes anyag“, kik t. i. a szabadságért s a polgárok jólétéért hevülnek; legutóbb igéri, hogy továbbra is a közvéleményre hallgat, ezért, s a „szász érdekek“ért forgatja tollát, remélve, hogy a „jelenlegi veszélyeket“ is kilábolják.

A „Sieb. deut. Wbltt“ szerepéhez illően „későri tapasztalatokról“ beszél, de csakhamar megvisszavonul, mert szerinte a jelen állapotok megszilárdítására célzó intézmények egy része magában hordja a kivitelt lehetlenségének csiráját s arra emlékeztet, mit Eötvös a „Falujegyzőjé“ben mond: Magyarhon oly ország, melyben ha valami törvénybe íratott, ez még nem ok arra, hogy meg is tartassék. Ez egyoldalú idézés eléggé jellemzi a „Sieb. d. Wbltt“ irányát, ha mindjárt nem is emlegetné az „államszerződések és törvények“ megtörését, a „boszu politika“ alkalmazását, a „nyelvkényszer“ — a „nem magyar nemzetiségek képviselőinek“ (Hol voltak ezek? Magyarországon ilyeneket nem ismerünk!) egyhangú ellenmondását“ stb. Mi a „Sieb. d. Wbltt“ szenvedélyes kifakadásaira, más szász lapok nyilatkozataival szemben, nem sokat adunk s így meg vagyunk győződve arról, hogy éppen a „szász értelm“ előtt összedől a hetilapos „hősök hítele“ — ha t. i. eddig létezett volna is valamelyik sötét szögletben — s így „titkos érdemeik“ fölött mások fognak „gunyocza“ra fakadni, látva, hogy a felvilágosodás ama zugban is szétoszlatja az „ámítás“ ködét.

A „Gaz. Trans.“ azt óhajtja tudni, miféle sajtótörvényhez, s különösen az 1848-iknak melyik cikkéhez alkalmazkodjék. A hová kérdést tett, onnan bizonynyal feleletet is kap; de oly cikkelyre aligha utasíthatják, mely szerint a szentesített törvények érvénytelenségét lehetne hirdetni, s a maclaturák kötelező erejére hivatkozni. Ugyan a „Gaz.“ arra hívja fel az új g. e. érseket: legyen az egyházi autonómia védője, a „román nemzeti érdekek“ lelkesült bajnoka.

B. Eötvös József vallás- és közoktatási miniszter beszéde választóihoz.

(Budán, az országházban, 1868. évi decz. 26-kán.)

Midőn a törvényhozás végével önök körében azért jelenek meg, hogy mint képviselőit számot adják eljárásról, az egyedül igazságos mérték, mely szerint önök ítéletét várhatom, az általam választásom előtt kimondott elvek s eljárásom összehasonlításában találhatók, s így önök nem fogják helytelennek tartani, ha, mielőtt jelen törvényhozásunk eredményeiről szölok, azokra hivatkozom, miket 3 év előtt önök körében elmondottam.

Kimondám meggyőződésem, hogy mindazon bajok, melyek alatt hazánk századokon át szenvedett,

s melyek a birodalom elgyengülését vonták maguk után, egy okhoz vezethetők vissza, s ez az: hogy a viszony, melyben hazánk a birodalomhoz áll, soha tisztán meghatározva, hogy azon határvonal, mely a birodalom közös és Magyarországnak külön ügyeit egymástól elválasztja, soha szabatosan kijelölve nem volt, s hogy azon jogok s kötelességek iránt, melyek a birodalommal való összeköttetésünkben származnak, Magyarország s a birodalom között soha egyetértés nem létezett.

S hogy e szerint törvényhozásunknak első legfontosabb feladata az leendő, hogy ezen viszonyokat tisztába hozva, a hosszu bizonytalanságnak véget vessen, mely eddig hazánk s a birodalom jólétének kifejlődését egyiránt akadályozta.

Kimondám, hogy a törvényhozás ezen feladata csak három feltétel alatt oldható meg.

Először, ha a birodalomhoz való viszonyaink meghatározásánál mindenekelőtt azon elvet tartjuk fenn, mely azoknak eddig is alapul szolgált, s melyet az 1791: 10. t. cikk ezen szavakban fejez ki: hogy Magyarország a kapcsolt részekkel szabad ország és egész törvényes kormányformájára nézve független, azaz: semmi más országnak vagy tartományának alatta nem áll, hanem saját önállással és alkotmányával bír.

A második feltétel az, hogy midőn alkotmányunk alapelveihez ragaszkodva, hazánk törvényes s nemzetközi szerződéseken alapuló önállóságát s önkormányzati jogát fenntartjuk, és Magyarország számára a birodalom közös ügyeiben éppen annyi befolyást követelünk, a mennyit arra a birodalom más részei gyakorolnak, soha azon összeköttetést ne veszítsük szemünk elől, melyben hazánk, fejedelmének egysége által, a birodalom többi részeivel áll. Ugyanazon törvények, melyek önállásunkat biztosítják, elválaszthatlanok s felbonthatlanok rendelték ezen összeköttetést, s miután ez által hazánk jóléte s biztonsága az ősbirodalomnak hatalmi állásával válhatlan kapcsolatban áll, saját érdekünk kívánja, hogy közös viszonyaink egy rendeztesen el, hogy ez által az ősbirodalom jóléte s hatalmi állása csorbát ne szenvedjen.

A harmadik feltétel az, hogy a közöttünk felforgó kérdések megoldásánál azon meggyőződésből indulunk ki, miként az kielégítő csak úgy lehet, s csak akkor számolhat állandóságra, ha az által az alkotmányos befolyás, melyet nemzetünk közügyei elhatározására eddig gyakorolt, s melyet a fejedelem szava a birodalom minden népeinek biztosított, nem szorított meg.

S ezekből kiindulva, kimondottam végre, hogy törvényhozásunk feladata lesz, öröködni a felett, hogy a nemzet önállása s függetlensége fenntartassék, s azért öröködni a felett is, hogy a mennyiben birodalmi összeköttetésünkkel fogva bizonyos érdekek s kérdések közösök, Magyarország ezen kérdések elhatározásánál semmivel se birjon kevesebb befolyással, mint a birodalomnak másik fele, és öröködni, hogy teljes biztosságot nyerjünk az iránt, miként a közösség, mely bizonyos tárgyakra nézve a dolgok természetében fekszik, továbbra ne terjedjen, mint azt a birodalom hatalmi állásának fenntartása szükségessé teszi, s így e közösség elől önállásunk, melyhez minden egyebekben ragaszkodunk, szűkebb korlátok közé ne szorítottassék. De valamint törvényhozásunk feladata mindezekre nézve törvényeink s a nemzet egyértelmű akarata által tisztán kijelölve áll előttünk, úgy világos az is, hogy miután a birodalom a magyar nemzetnek birodalma is, miután hatalmi állása szintegy a mi, mint a birodalom többi népeinek érdekében fekszik, s miután jólétünk azon tartományok jólétével, melyekhez fejedelmünk egysége köt, szoros kapcsolatban áll, nem kevésbé feladata törvényhozásunknak öröködni a felett is,

a királyt csatába, megénekél diadalát s egy egész hős költeményt írt Mátyás hadi tetteiről, „magyar évkönyvek“et szerkesztett, a külföld híres tudósainak költséi leveleket váltott, megírta az első magyar nyelvűt: egyik jelentős tényezője volt 15-dik századbeli műveltségünknek. Ekkor éledt újra tanodák és sajtó útján a latin költészet. Kedvelői közé számlált hazánkban is számos fíurat. Nem is dallottak ekkor költőink magyarul: Fodor Kristóf, Dalmáthoni Julius, Garázdá Péter, Melius Gyula sat. a rómaiak nyelvét hangoztatták vissza lyrájokon. Mindezeket felülmutta az európai híre emelkedett Czezinge János, költői névvel Janus Pannonius.

Mint önmaga dalja „Dráva magas partjától eredve“ (Dravo generatus ab alto) Czezinge János gazdag család fia 1435 körül született. Atyjáról mitsem tudunk. Anyját, Vitéz János esztergomi érsek nővérét, legrágább szülőként említi verseiben. Gyermekeivel minden emlék nélkül folytak le. Egy helyütt önmaga emlékezik reájok Ugó barátjához írván:

„Akkor nálánál Ugó gazdagabb S atyjától is előkelő valék.“

Vitéz János érsek egyhamar pártfogása alá vevé a gyermeket. Pécsen avatták be a tudományok elemeibe, s már, mint 12 éves gyermeket Itáliába küldé. Longinquo et musas quaerere in orbe jubet, s sokára a muzsákat keresztele vele. Olaszban volt ekkor a tudományok bölcsője.

Az első tudósok különböző oktatása felismer-

hogy a közös birodalom azon eszközöktől ne fosztassék meg, melyektől hatalmi állása függ;

hogy a birodalom népeinek jóléte csorbát ne szenvedjen:

s hogy Magyarország önállásának biztosítása ne keressék oly eszközökben, melyek által a birodalom másik felének alkotmányos szabadsága veszélyeztetnék.

Ezek azok, miket több mint 3 év előtt utolsó törvényhozásunk feladatairól önök körében kimondtam s miket önök, midőn ezen nyilatkozatom után képviselőjüknél választottak, saját nézeteiknek ismertek el, s ha ezeket a most befejezett törvényhozás eredményeivel egybevetem, bátran állíthatom, hogy annak határozatai önök várakozásainak teljesen megfeleltek. (Általános élénk helyeslés.)

A hosszu bizonytalanság után végre azon viszony, melyben Magyarország a birodalom Lajthán tül részeihez áll, szabatosan határozott meg; azon határvonal, mely a birodalom közös és Magyarországnak külön ügyeit egymástól elválasztja, kijelöltetett, s azon jogok s kötelességek, melyek a birodalommal való összeköttetésünkben származnak, határozottan szabattak meg. Törvényhozásunk e mellett nemcsak az 1791: 10-dik törvényekben föllított elveket tartotta fenn, hanem Magyarországnak minden belügyeiben oly önállást és függetlenséget biztosított, minőt az századok óta gyakorlatilag nem élvezett (igaz!), gondoskodva egyszermind arról, hogy a mennyiben birodalmi összeköttetésünkkel fogva bizonyos érdekek közösök, Magyarország azoknak elhatározásánál semmivel se birjon kevesebb befolyással, mint a birodalom másik fele.

Törvényhozásunk egyszermind szigorúan öröködt a felett is, hogy hazánk belügyeiben szintegy, mint azokban, melyek hazánk s a birodalom Lajthán tül részeinek összeköttetéséből származnak, az alkotmányosságunk nemcsak formái, de lényege is föntartassék, mely abban áll, hogy azok, kikre a birodalom ügyeinek kormányzata bízott, feleletre vonathassanak. (Tetszés.)

Végre bizonyosan nem fogja senki azon vádat emelhetni törvényhozásunk ellen, hogy az csak Magyarország önállásának biztosítása fölött öröködt, a birodalom hatalmi állását, s a velünk fejedelmünk egysége által összekötött népek érdekeit tekintetbe nem véve, saját jólétét és szabadságát oly eszközökben kereste, melyek által a birodalom másik felének jóléte, vagy alkotmányos szabadsága veszélyeztetik. És ezért, minthogy a többségnek, melynek következetes eljárása ezen eredményekhez vezetett, én is kezdetől végig bü tagja valék (élénk éljenzés), s minden küzdelmeiben tehetségem szerint közreműködtem, azon öntudattal jelenek meg önök körében, hogy az elvektől, melyeket megválasztásom előtt mint az általam követendő eljárás szabályait önöknek előterjesztettem, semmiben nem tértem el. (Élénk tetszés.) Önök felmentek a törvényhozás által hozott egyes törvények elsorolásától s indokolásától. Bármik legyenek törvényhozásunk egyes határozatainak helyességéről nézeteink, arról, hogy eredményei egészben véve nagyok s hazánk jövőjére nézve elhatározók valának, senkinek kétsége nem lehet és nemcsak hazánk, de általában véve parlamentararis testületek történetében kevés példát hozhatni fel, hogy valamely törvényhozás azon célú, melyet magának kitűzött, oly tökéletesen érte volna el, és sem felállított kötelezéseinek egy részéről lemondani nem kénytelenített, sem, mi nagy majoritásokkal és kedvező körülmények között még veszélyesebb, magát kijelölt céljainál tulragadtani nem engedte volna. (Igaz!)

De bármik nagyok legyenek a mult törvényhozásnak eredményei, bármik tudósoknak tartunk

tetét az ifju Czezingével a vele született égi szikrát. Levetkőzött a gyermekkor éveiből s egy cselekvénydus ifjúságnak kezdé meg korszakát. Velencezés s Ferrarában gazdagítá ismereteit.

Aratinus híres tudós a jogban oktató, a peripatetikai bölcsészetben Andronicus, Ficino Marsilius a philosophiában. Ugyanazon Ficino, ki Plátót a középkorban új életre kelté. Ugyanez Ficinót élte végre magához hivatá Mátyás király is, hogy neki Plátó philosophiáját magyarázza.

11 évig hallgatá Czezinge a híres veronai Guarinust. Guarinus képviselé a 15 dik század latinságát. Hirneves iskoláját vetélkedve keresték fel az olasz, német, spanyol ifjak. Bonfin szerint mind-ezeknél kedvesebb s nagyobbra becsült tanítványa volt ez ifju magyar. „Ha latinul beszélt Rómába, ha görögül Athenbe képzelnéd magad.“

Hogy Guarinusk jó tapintata volt, Janus Pannonius a hozzá írt „panegyrisek“ által legfényesebben igazolta.

Czezinge csakhamar költő lett — az akkori divat szerint — meglatinosítá nevét: Janus Pannoniusra.

16 éves korából már birjuk verseit. Egyikben önmagába reflectálva e sorokat írja:

„Tizenhatban jár már életkorom éve, Szeptember előtt még tizenhetet érve.“

Kedvezzen költője Martialis volt. A játszi könyvnyíltság, valódi él, eleven elméncség — meghódíták őt. Martiált választá költészeté példányképvé.

azokat, nem tagadhatja senki, miként ez eredményeknek fontossága csak abban áll, hogy általuk fejlődésünk akadályai mozdítottak el, és pálya nyílt előttünk, mely, ha rajta haladni tudunk, a nemzet nagyságához vezet, de a fejlődés még hátra van s e pálya egész hosszúságában előttünk fekszik.

Utolsó törvényeink mindenben, mi az ország belügyeit illeti, teljesen biztosították függetlenségünket, és véd és finaz-törvények által gondoskodunk, hogy a birodalom, mely mint magyaroszátrák birodalom áll most Európa nagy államai között, s melynek minden ügyei elhatározásában a teljes paritás elve szerint részt veszünk, azon eszközöknek hiányában ne legyen, melyeket biztossága s európai állásának fenntartása megkíván.

De miután az állás, melyet nemzetek elfoglalnak, nem törvények rendelkezéitől, hanem azoknak hatalmi viszonyaitól, azaz azon öröktől függ, melyek az államnak rendelkezésére állanak: kétségtelen, hogy a hatás, melyet utolsó törvényeink a nemzet jólétére, s azon befolyásra gyakorolnak, mely hazánkat a birodalom közös ügyeiben törvény szerint megilleti, főleg s mindenekelőtt az ország tényleges állapotaitól függ, s valóban, ha azokat tekintjük, el kell ismernünk, hogy sok van, mit tennünk kell.

A jelen kormány politikai elleni a kormány tételesége ellen panaszok. (Felkiáltások: Alaptalanul!) Nézetük szerint politikai discussiókon kívül, melyekben az ország közjogi viszonyai pedig elég rosszul határozottak meg, nem történt semmi. (Felkiáltások: Nem áll!) Nem is szólva a honvédségről, mely eddig csak a törvényben áll — szerintük — az igazság kiszolgáltatása nem jobb s nem gyorsabb, mint előbb volt; a közbiztonság még rosszabb lábón áll, s az ország terhei nem csak nem kevesedtek, sőt egyes adózókra nézve még nevedektek is.

Sok túlzás van e panaszokban, s barátaink, kik, mióta a kormány alakult, balra léptek, maguk között talán épp úgy belátják, mint mi, hogy a legidősebb törvény vagy kormányrendelet nem varázs-szózat, mely kimondva, egyszerre minden sebet kigyógyít, s minden bajon segít; magok között talán ők is elismerik, hogy az ország igazságszolgáltatásának s közigazgatásának átalakítására, főképp nálunk, hol annak nagy része csaknem független törvényhatóságok által kezeletik, a kormány jó szándékainál és erélyességénél más is kívántatik. A közterheket illetőleg pedig felteszem az ellenzék igazságszeretéről, hogy — természetesen baráti körben — ők sem vonják kétségbe, miként, miután ezen terheket leráznunk nem lehet, akár a jobboldallal, akár a baloldallal, de mindenesetre viselünk kell a terheket. (Igaz!) A mi pedig azon állítást illeti, hogy ezen terhek az adózók nagy részére nézve az utolsó időben nem könnyebbítették, határozottan ellent kell mondanom. (Halljuk!)

És itt a tárgy nagy fontossága miatt engedjék önök, hogy ezen állításomat legalább röviden indokoljam, már azért is, mert valószínűleg önök között is néhányan ezen nézetem helyességén talán kételkednek. (Halljuk!)

A kormány eddig főhajtását, hogy a terhes adókat leszállítsa, csak igen csekély mérvben teljesíthet. Leszállítottat tetemesen a só adó, kisebb könnyítések hozattak be az adó egyes más nemeinél is; de az adónak legtöbb neme régi magasságában maradt; sőt vannak esetek, hol egyes adózók az adónak igazságosabb felosztása és czélszerűbb kezelésének következtében talán többet fizetnek mint előbb; ez tény.

De engedjék meg, hogy önöket egy más tényre figyelmeztessem. (Halljuk!)

Az adónak azon nemei, melyeknek leszállítása eddig még nem volt eszközölhető, terhelik a birtokot, terhelik a keresetet, és vajjon azon idő-

„Költőink közt legünnepeltebb Martiál,
A játékok és tréfák mestere,
Tégedet követ költészetem!“

Olaszokban szerzé még Galeotti Martián, velencei Marcellus, a dúsgazdag Strozza Vespasian barátságát, Galeotti ismerteté meg a költészetet (Per te concendi easas, Heliconis ad arces), velencei Marcellussal soká fenntartá költői levelezését, így Strozza Vespasiannal is a legbensőbb barátság fűzé egybe. Strozza, a híres ferrarai könyvtár tulajdonosa által nem egy tudományos kincshez nyílt meg Janus számára az út. Mintegy baráti kört képezett ez ifjak közlekedési ösztöne.

Tudományos ismeretekben gazdagon, Olaszban ismeretével s az első tudósok barátságával tért vissza a nagyreményű Janus Pannonius honába — 1458-ban.

23 éves volt ekkor. Vitéz megismerteté Mátyást, a még gyermek-királyt, a gazdag mivetségi ifjuval. A 15 éves, fejlődött lelkű Mátyásnak Janus egyik legkedvesb embere lön.

Kivánságára egy Pestnél táborozó seregnek nyert előkelő alkalmazást. A katonáskodás megártott a gyenge testű s mindig csak könyvek közt lakozott ifjunak. Súlyosan megbetegedett. Kórágyon írt versében, melyben haláláról beszél, fítestvére s nővére távollétét siratja. Tehát testvérei is voltak. (Folytatjuk.)

TÁRCZA.

Mátyás király udvari költője. *)

Hollós Mátyás udvara a tudomány és művészet kincstára volt. Nem magvait veté el s a tudománynak s művészetnek, kész erdőkötéltetett át s honosítja meg királyi trónja körül. Olasz stílyben épült, Fra Filippo és fia Filippino festészek, Dalmata János és Traui Jakab szobrászok által díszített nagyszerű palotájának ékét az 50 ezer kötetre menő „Corvina-könyvtár“ képezé s a hős király környezetének legkedvesb embereit az első magyar tudós társaság, az ugynevezett „Sodalitas litterarum hungarorum“nak tagjai.

Galeotti Martián, az ifju János hercege nevelője, Bonfin történész, Thuróczy, Geréb László, a tudós budai prépost, Melius Gyula a király házi orvos, Dóczy Orbán, Báthori Miklós váci püspök, Vitéz János az esztergomi érsek sat. voltak a budai vár kedvesen látott tudósai. E társaság, úgy szólván, legifjabb tagja, Mátyás kegyelt költője: Janus Pannonius. Az akkori kor bevett szokása szerint ő is latinul írta költeményeit. Elkísérté

*) Boldogult barátom Zilahy Imrével három év előtt Janus Pannonius műveinek magyarításához fogtunk. A sajtó alá szánt fordításokhoz én írtam Mátyás költőjének bővebb életrajzát, melynek az itt adott csak rövid kivonata.

szakban, mely alkotmányosságunk életbeléptetése óta lefolyt, nem változott-e semmi e téren? Vajjon fogja-e valaki tagadhatni azon tényt, hogy általánosan minden birtoknak becsé, a földbirtoké szintegy, mint a házbirtoké, a fővárosokban s egyes vidékeken inkább, másokban kevesebbet, de hogy az kivétel nélkül mindenütt emelkedett. (Igaz!) Vajjon tagadhatja-e valaki, hogy munkájával többet keres, s az élénk mozgalom következtében (azon tőkék kivételével, melyek uszarára adtak ki) minden tőke jobban kamatozik, mint annakelőtte? (Ugy van!) S vajjon, ha ez áll, mire nézve önké tapasztalásaira hivatkozom, ha a háztulajdonos, kinek birtoka előbb 10,000 frtot ért, s ki azt most 15,000 fittér nem adja el, ha a földbirtokos az, ki tőkepezeiből él, vagy az iparnak valamely ágát űzi, most tetemesen nagyobb jövedelmet élvez, ugyanazon adót fizeti, mely tőle az abszolút rendszer alatt követeltetett, vajjon lehet-e ebből azon következtetést vonnunk, hogy az adónak terhe a régi maradt, mintha az adónak súlya azon forintok számától függne, melyet az államnak fizetünk, s nem azon aránytól, melyben az, mit az állam egyes polgáraitól követel, összes jövedelmekhez áll. (Élénk helyeslés.)

Éppen nem azért hoztam fel ezeket, mintha nem volnék mélyen meggyőződve arról, hogy a kormányoknak s a törvényhozásnak első kötelessége mindent elkövetni, hogy az adó a lehetőségig lecsökkentessék; vagy mintha nem volnék meggyőződve arról, hogy e tekintetben még igen sok történhetik és fog történni. De azért hoztam fel ezeket, hogy először kissé devalváljam azon vádakot, melyek a jelen viszonyok ellen emeltek és másodsor azért, mert szembe akartam szállani azon okoskodással, melyet az abszolútusnak nyílt és titkos barátjai, öntudatos és öntudatlan segédei mindig fel szoktak hozni arra nézve, hogy az alkotmányosság által a népnek valóságos terhei nem könnyülnek. Azt azonban, hogy panaszok emeltek, épp oly természetesnek találom, mint azt, ha a beteg, ki kétségbeesett állapotából csak most lábadozik, magát jól nem érzi, s türelmetlenségében az orvost szidja, ki neki teljes egészét rögtön vissza nem adhatta.

Örömmel türelmetlenségemmel, mely végre is csak azt bizonyítja, hogy a kedves beteg ismét érezni kezd. (Élénk tetszés.) Főképp, mert el kell ismerünk, hogy panaszokra még mindig elég oka maradt.

Igen, helyzetünk nem elégíthet ki senkit. Közigazgatásunk, melynek alapját a nemzeti privilegiumok korában, s azoknak oltalmára szervezett megyei rendszer képezi, nem felel meg újabb korunk igényeinek; igazságszolgáltatásunk, mely nagyobb részben választástól függő bírák kezében van, sem pontossága, sem gyorsaságával nem lepi meg a perlekedőket; közlekedési eszközeink még mindig elégtelenek, az ország gazdag természeti kincsei parlagon hevernek, s mi mindazoknak alapja, miveltségünkben hátra vagyunk.

Nekünk haladnunk kell minden téren, s csak ürvendhetünk a türelmetlenségnek, mely minden oldalról nyilatkozik. A vád, mely a kormány ellen emeltek, hogy még oly keveset tett, igazságtalan lehet, sőt sok esetben bizonyosan az; de örömmel hallom e vádakot, és óhajtom, hogy a nemzet mentől türelmetlenebb legyen, hogy a reform mezején mentől többet, hogy a lehetetlen követelje kormányától, (Élénk tetszés), hogy minden egyes, minden körben, a közélet minden ágaiban arra fordítsa egész erejét, hogy végre az állapotokból, melyekbe saját hibánk nélkül süllyedtünk, de melyek azért nem kevésbé türelmetlenek, kiemelkedjünk hogy jelen alárendeltségéből nemzetünk kiemelkedve, végre magához méltó helyzetet foglaljon el. (Hosszas tetszés.)

De vajjon ezt az által fogjuk-e elérni, ha most, miután bosszú küzdelmek után a viszonyok, melyekben a birodalom másik feléhez állunk, szabatosan meghatározatván, végre az alap letétetett, melyen tovább építhetünk, ezen csak most lerakott alapot ismét megtámadjuk, s újra hozzáfogunk a sisíphuzi munkához, melynek a történet után más eredménye nem lehet, mint az, hogy a nemzet erejét oly téren használja fel, melyen eredmények nem várhatók. (Hosszas élénk tetszés.)

(Vége következik.)

Torda, január 3. 1869.

Tisza Lászlónak előre jelzett bevonulása Torda városába megtörtént; baloldali barátai igyekeztek minél nagyobb zajjal s manifestációkkal talpra tenni apraját nagyját, a cuculloriumra annyira fogékony Tordának.

A szegleteken nagy plakátok függöttek következő tartalommal:

Tiszába már nincs mit biznunk,
Hiitünk neki, de családunk. (le vele.)

És ismét:

Veres Dénes s Maurer nyomdokán,
Okos polgár nem indul meg Tordán. (le velök.)
Délután 2 órakor telve volt a piac választás s még több bámészkodó néppel; 3 órakor mozarak durrogása tudatja a követ megérkezését. A nagy tömeg vegyesen vonult a kaszinó nagy terebére, hol az obligát éljenek elhangzása után Szabó Lajos lelkes ügyvéd emelt előbb is szót. Értelmes szónoklatában Ausztria jelen helyzetét kényesztünk s olyannak rajzolja, melyben hadereje merőben tönkre van jutva. Hibául tudta fel a kormányt és a megyegyűlés többségének, hogy nem tudták fahasználni azon ritkán kínálkozó alkalmat, midőn a zsarnok hatalmat megtörő vitéz, győzhetlen porosz sereg Bécs és Pozsony alá jött és hogy azon csekély, csak is kétszázalagos vívmány, mi felmutatható, semminek tekinthető azhoz képest, a mit a nemzet nyerhetett volna. (Aztán mondja valaki, hogy a lelkes ügyvéd Asztalos Jánosnak nincs Tordán is fac-similéje.)

A gyűlésre nagy számmal megjelent értelmiség által, ezen tizen kongó phrasisok, melyek egyenesen a nép bujtoztatására s félvezetésére voltak kiszámítva, hatalmasan roszaltattak, hamis ráfogásoknak nyilvánítottak, úgy, hogy a roszalás s indignáció zajában a további szónoklat torkán akad a lelkes ügyvédnek, s követve folytonosan a baloldaliaknak kihívó, fenyegető kiáltásai, a jobbnak szólni nem akaró roszalása s egy negyed óráig tartó zaj és tumultuáció, mely alatt a jelentés, vagy egyesek szóhoz jutása lehetetlen volt.

Közbe Váradi tanárnak sikerült szóhoz jutni, s elmondta, hogy ez nem pártgyűlés, mert a megye képviselője akar választói előtt beszámolni, míg másfelől harsányon hangoztaták, hogy ez csak a baloldal nagy gyűlése, s ezen az ellenvéleményeknek nincs is joga jelen lenni, s Veres Dénes ifjú bal óriás jeladására, mibe Váradi úr is tanári kötelességességgel beleegyezett, kiabálák vég nélkül: Ki vele! Ki a jobboldaliakkal!

Nagy nehezen végre Miksa Elek alispánt érte azon szerencsére, hogy kiballagatáshoz juthatott. Elmondá: mikép a jobboldali választók, azon hirre, hogy a megye egyik képviselője választói előtt akar nyilatkozni, miután Tisza László, a megye összes választóinak többsége, s jelesen a mostani jobboldali párt által lett követnek választva, különösen érdekelve jöttek hallani, miként számol be az 1865 ki Deák program alapján megválasztott, de az országgyűlésen csakhamar a baloldalhoz átcsapott képviselő; mivel azonban itt azt mondák az illetők (Nb. nem illetékesek), hogy baloldali gyűlés van (követszámlás? baloldali? s mind ezt szó nélkül hagyhatta T. L.) felhívta a jobboldal tagjait a teremből távozásra, kik is azonnal tümegestől odahagyák a gyűlést, s ott maradtak a lelkes ügyvéd az ő fiatal óriásaival s a baloldali párttal, az előre már kinyomatva levő követjelentés háborítlan élvezése végett. Lám! lám! kis városban is teremnek nagy férfiak! Ennyit a követjelentés praeludiumáról — folytatását közelebről.

Vidéki levelezés.

Nagy-Enyed, deczemb. 26-kán, 1868. —

Folyó hó 26-án A. Fejérmegye felsőkertletti követét b. Kemény Istvánt választói bizalmuk teljes kifejezésével tisztelték meg. István napján közel 100-an ezen kerület választóinak értelmiségéből, daczára a kellemetlen utazásnak, Csombordon összegyűlve fényes tanuságát adták annak, hogy követték eljárásával a s befejezett országgyűlés eredményeivel meg vannak elégedve. Üdvözölték István napját s egyszerűsmin a visszatérő követet. Az üdvözlők szónoka a nemzet történelmének utóbbi századaiban legnagyobbak nyilvánította ezen országgyűlést, mert eredményeiben leggazdagabb, mert meg ellenségei is igérték néhány fényes lapot számára a történelemben. Szónok a lefolyt országgyűlés vívmányait körülbelül a következőkben körvonalozta:

Azon államszövetség, mely több mint háromszázadon keresztül határozatlanságban lebegett, a szövetséges társak és a közös Uralkodó meggyőződése folytán határozatáztá lön s a közös viszonyból származott közös ügyeknek kezelési módja, mi eddig egyik félnek szeszélyitől, erejétől és hatalmától függött, ma már szabályozva van, mindkét fél tudja mivel tartozik, s mit várhat és remélhet e szövetségtől; ma már e szövetség minden tagja alkotmányos szabadságának és önállóságának, valamint a trón emelkedő fényének és hatalmának biztosítékául tekinti azt. Megoldattak azon kérdések, melyeknek vizályaiban a rosz akarat s polgárháború és nemzetegység megsemmisítésére biztosan kovácsolhatták fegyvereiket: a nemzetiség és unio kérdése. A mindkét részről megnyugvás folytán szorosabban fűzettek Horvát- és Magyarország között a testvériség lánczai, mint a hogy lehetett valaha. Mindezeknek biztosítékait és legerősebb garantáit azon érdekegységben keresi, mely a magyar-osztrák birodalom szövetségi tagjai között létezik és azon bizalomban, mely az uralkodóban nem csak felkötetett, de szilárdá is alkotott az országgyűlés többségének magatartása által. Mindez azon országgyűlési többségnek tulajdonítja, mely eljöttnek látta az időt arra, hogy a sérelmi politika áldástalan terét elhagyva a cselekvés és valódi haladás terére lépjen. Öröm- és megnyugvással tekintették választói, midőn a báró mint képviselőjük, küldőinek meggyőződését követve a multból ismert kifáradhatatlan tevékenységét e párttal egyesítve fejtekte ki. Bizalmat és megnyugvást szavazva a választóknak, azon óhaját fejezte ki: vajha a következő országgyűlésen is, melynek feladata leendő a természre elkészített és

biztosított földet ép magokkal vetni be, viszont a báró által képviselhetnének.

B. Kemény István megindulással fogadta a szűnni nem akaró éljenektől kisért üdvözlöt, melyek most már nem a szónokot, hanem magát az üdvözlöttet illették, s hosszas, de nagy érdekeltéssel fogadott válaszában, kiemelve az országgyűlés munkásságának mind közjogi, mind socialis terre kiható eredményeit, eleven és találó érvekkel indokolta a Deák-párt eljárását s általán a béke és kiengesztelődés politikáját. Ők nem követhették — úgymond — azon politikát, mely egy újabb forradalom terére vezetne volna a nemzetet, mert nem akarhattak átvezető hidat készíteni az abszolútus újabb kísérleteinek; nem követhették azoknak politikáját sem, kik a békés kiegyezés szükségét nem tagadták ugyan meg, de minden arra vezető lépéseket feltartóztatni, — institutiók létrehozását akadályozni törekedtek. Ő meg volt győződve arról, hogy ha bár nem kívánja is kétségbe vonni az országgyűlés kisebbségének hazafiságát, a Deák politikája volt egyedül, mely elérésére vezethetett annyinak, mennyit senki sem remélt. — A bárónak beszédét többször szakította félbe a „helyes” és „igazság” meggyőződés kifejezése, s elég világosan tanusította, hogy saját meggyőződése választóinak osztatlan meggyőződését tolmácsolta.

A báró szívélyes kézsorítások után ebédre marasztotta üdvözlőit s a csombordi lak nagy terebéren, mely a nemzet örömeinek és viszontagságainak annyiszor volt tanuja már, s melyből a haza jó és rosz napjaiban anyai nemes és talpra esett eszme kelt ki, annyi öröm- és elevenességgel folyt le a szívélyes ebéd, mennyire ez üsoltozatok a nemzet utóbbi életörténetében bizonyára nem emlékeznek. A poharak szünetét nem ismerve emelkedtek a szives báró gazdáért, mint volt és leendő képviselőért, Alsó-Fejér- és Tordamegyék jelen volt főispánjaiért, Deák Ferenc- és gr. Andrássy Gyuláért, b. Kemény Gábor és Zeyk József képviselőkért, a leendő honvédseregért és főparancsnoka József főhercegért, kikhez a nemzetnek hite és bizalma fűződik — végre a 11-dik zászlóalj volt eredeese Inezédi Samuért, mint leendő egyik erdélyi honvéd főtisztért. A poharak tüztét ma nem a csombordi híres rüzling, hanem annál tüzeeseb valami a közlekedésültség adta. r. l.

Napi hírek.

Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket, méltóztassanak, minden kellemetlen fennakadás kikerülése végett, lapunk további megküldése iránt mielőbb rendelkezni. Felesleges példányokat nem nyomathatván, az elkészített megrendeléseknek utóbb legnagyobb készségünk mellett sem leendünk képesek megfelelni.

— A honvédelmi miniszterium szemeizete, pesti lapok szerint, ő Felsége által is ki van már nevezve, hallomás szerint a katonai osztály főnökéül Ghiczy Emil tábornoki mérnök alezredes, a közigazgatási osztály főnökéül pedig Gelich Richard nevezetett ki. — A „Hrm. Ztg.” egy távirata Kerkapolyit említi államtitkárnál a honvédelemnél. Ugyanc távirat szerint Inkey fiemei kormányzóvá nevezetnének ki.

— A magyar-osztrák lobogó következőleg állapított meg: A lobogó hosszukás egyeneslappal képez, három egyenlően széles vízszintes lappal, melyek felsője vörös, középsője fehér, alsó lapja hosszában ketté osztva vörös és zöld lesz. A fehér lapban két sárgán körülfogott ezimer paizs van egyenlő távolságban a szélétől és kétszer annyira távolra egymástól. A lobogó rudja felé eső paizs vörös, fehér keresztességgel kettéosztva. A kifelé álló paizs jobbról vörös mezőn négy fehér vízszintes vonal szeli át, bal részében fehér kettős keresztet visel, mely koronás hármashalomból emelkedik vörös mezőben. Mindenik paizs sárga korona ékíti, s pedig a belső császári korona, a külsőt a magy. kir. István-korona képmása. A lobogó szélessége hosszához úgy áll, mint kettő a háromhoz.

— Az arad-fejérvári vasútvonalon, mint Gyulafejérvárról írják, már is nagy a forgalom. Ugyanannan írják, hogy megnyitása alkalmából ünneplés istentisztelet tartatott, melyen püspök ő mlga tartott beszédet áldást kérve az ezek urától az új vonatra. Ő exca ezután fényes ebédet adott.

— Nagy szerencsétlenség történt m. hó 27-kén M.-Vásárhelyt. Ugyanis a Baruch szeszgyárában elpattanván a kazán előrése, 6 ember súlyosan megsebesített, a szerencsétlenek közül iszonyu kínlódás után négy már meghalt, ezek közt van a közszerelemben állt ifjú Baruch is. Mult hó 30-kán indíták el hült tetemet Brassóba.

— Aranyosszék képviselő állandó bizottmányának, országgyűlési követválasztási elömlakokat rendező közgyűlése 1869. január 15-dikén Felvinczen, a székháznál reggeli 9 órakor megtartani határozatván, ezen képviselő bizottmányi gyűlésen megjelenésére a mlgos főkirálybíró úr rendeléséből az 1861-beli t. cz. bizottmányi tagok ezen hirlapilag is felhivatnak. Felvinczen, 1869. jan. 1-én. Aranyosszék igazgató-alkirály bírója Fosztó Károly.

— A m. n. m. u. s. u. g. y. a. n. c. s. a. k. felkapott Szerdahelyszéken az ugorkafára; alig csillapult a jó szászok rémléte s már is a románokra jött a sor. A legeslegújabb hítes hir ugyanis ott ma már úgy hangzik, hogy a szászok fogják legyilkolni a románokat karácsonok éjjelén. — Így mondta egy szabólegény a másinak, tanu a korcsomáros is.

— A gróf Haller Ferenc főispános lett kineveztetése, mint Felső-fejérmegyéből írják, ott a legjobb benyomást tette. Zárkövetül tekintik ezt a vizsgálkodó pártok közt nem régen létrejött kiegyezésnek, s egy ily erélyes és köztiszteltetben álló férfiú bizatván meg a vezetéssel, biztosan hiszik, hogy a megyét szomorú hirre emelt egyenetlenség teljesen véget ért. Adja Isten, s reméljük is, hogy nem lesz máskép.

— Udvarhelyszék évnegyedes bizottmányi gyűlése jan. 11-kén fog megtartatni, melynek egyik feladata leendő a közelebbi országgyűlési képviselő megválasztásánál működő középponti választmány tagjainak megválasztása. Az irt napon megnyitandó gyűlésre s azon napot megelőzőleg d. u. 3 órakor tartandó értekezletre a t. cz. bizottmányi tagok megjelenni felkéretnek. Sz.-Udvarhelyt, decz. 29-én, 1868. Daniel Gábor, id. főkirálybíró.

— Egyik tordai levelezőnkől következő sorokat vettük: A piacszori polgári társalkodó az által adott bali érzelmeinek újában is kifejezést, hogy Tisza Lászlót tiszteltbeli — vagy mint nálunk mondják — diszelnöknek megválasztá. A megtiszteléről szóló okmányt azonnal meg is küldte két bősörményialis matadorja Veres Dénes és Váradi Károly tanár által Kolozsvárra. Itt csak ürvendeni tudunk ezen megtiszteltetésnek. Tisza L., mint tudva van, a mérsékelt balhoz tartozik, s egyik elnöké lett megválasztásával ennek a szélbaloskodó társulatnak valahára egy olyan vezetője is akadt, a ki jól tudja, mire van, s mire nincs szüksége egy közmívelődési intézetnek, s kitől, ha kell, hazafi áldozat, s ha akarja, jó tanács is egyaránt kitelik. — Nagy készülődés, sürgésforgás van a baloldaliak közt az ünneplés díszmenet s fogadásra, melyek Tisza Lászlót bevezetni fogják, s előre curiosusok vagyunk, minő vívmányokat fog dictiojába választóink bemutatni, mint olyanokat, melyeket csak is pártjának köszönhet az ország, s miként fogja majd mind azt a Deák-pártnak megbocsáthatatlan büntül felróni, a mit elérni lehetetlen volt.

— Anyi élvezetes estét szerzett vendég színészünk Szigethi József jutalmul ma két, nagy hirre emelkedett darab kerül szíre: a „Tudtán kívül kém” és „Az egyetlen leány”, előbbi 2. utóbbi 1. felvonásban. Midőn a vigjáték terén legnagyobb művésztünk lép fel a legjelesebb darabokban, úgy hiszszük, elég ritka élvezet kínálkozik arra, hogy közönségünk tömeges pártolásban részesítse a ritka vendéget.

— Megindult a követválasztási mozgalom Királyhágón innen és túl. Pesti lapokban már régen olvassuk a combinatiókat, s ezeket összevetve bátran következtethetjük, hogy egy kissé családott a baloldali journalistika, midőn a jövő országgyűlés majoritását képeletében pártjabeliből alkotta össze. A királyhágón innen jelöltekről a már összehívott bizottmányi gyűlések után fogunk szólni.

— Hurokra kerültek azok a jó madarak is, kik karácsony másodnapján egy kormányzéki hivatalnokot aranyórjától megfosztottak. A fő coripeus egy Almási József nevű egykori csizmadia-inas, ki rablásért már egyszer elítélve volt. Anyi lopott tárgy és tolvaj fedeztetett fel közelebről, hogy a magát naponként nélkülözhetetlenebbé tevő erélyes rendőrügynöktől, Faltintól elismeréstünk meg nem vonhatjuk; de ki kell emelnünk helybeli aranyműves Fratta Markus dícsérdő eljárását is, midőn a helyett, hogy a potom árért kínálót órá megvette volna, azonnal jelentést tett a rendőrségnek.

— Heidelbergből írják nekünk, hogy Deák Ferenc nagy hazánkfia életiratát Németországban már az 5-ik kiadásban olvassák s ugyan ez lefordított angol, francia és olasz nyelvre is.

— Sz.-Udvarhely lelkes dalári derék vezetőjüket Gyertyáni Istvánt egy a kör tagjainak arczképét tartalmazó albummal tisztelték meg, mely alkalommal csinos szónoklatok is tartattak.

— A bécsi hivatalos lap közlése szerint a két kormány közti megállapodás folytán a magyar-óvári gazdasági tanintézet — a mint ez a budget-tárgyalásoknál kitalásba helyeztetett, január 1-ső napján a magyar kormány hatósága alá megy át; szervezete azonban egyelőre marad az eddigi.

— Hibaigazitás. Lapunk m. évi 153-ik számában a Tordáról írt cikk 4-dik pontjában eső szó helyett „Közös”: bűnös olvasandó.

— Apró hírek. B. Ramming altáborugy e hó 2-kán hagyta el Nagy-Szeben, helyettese lovag Reichezer vezérőrnagy lett — Kossuth Lajost a kecskeméti követjelöltül léptették fel. — Napoleon császár 5000 frankkal járult a Miksa császár emlékére emelendő szobor költségeihez. — Nagy-Körösn és Kecskemén a mult hó végén földrengés volt.

Hivatalos értesítések kivonata.

Árverések: Kolozsvárt Nurdán Kristóf hagyatéka febr. 18. márcz. 23. — Kolozsmegyében Egerbegyen fekvők jan. 30. febr. 24. — Tordán a pálnka árulási jog haszonbérbe jan. 11.

Pályázat nyitott a kolozsvári pénzügyigazgatóság kerületben egy adótárnoki állomásra és Kovásznán egy postamesteri állomásra, határidő elsőnél jan. 19. másodiknál jan. 21.

